

POSITION PAPER

VNG reactie op het wetsvoorstel Jeugdwet

De stelselwijziging is geen doel op zich

Gemeenten zien de decentralisatie van de jeugdzorg niet als doel op zich. We zien het als een kans om vorm te geven aan ons doel: een brede maatschappelijke participatie. Gericht op herstel van de opvoed- en opgroeisituatie, waarna zelfstandige participatie van jeugdigen mogelijk wordt. De term voor deze benadering is 'één gezin, één plan'. Hierbij zijn interventies gericht op het behalen van resultaten (problemen zijn opgelost) of doelen (probleem blijft bestaan, maar ouders of kinderen kunnen het hanteren). Gemeenten streven een inhoudelijke vernieuwing van de jeugdzorg na: simpeler, dichterbij, sneller en resultaatgericht.

Gemeenten willen per 1 januari 2015 bestuurlijk verantwoordelijk worden

Er wordt al lang over deze stelselwijziging gesproken. Het is van belang om de decentralisatie nu wettelijk te regelen en innovaties daadwerkelijk mogelijk te maken. Maak gemeenten dus vanaf 1 januari 2015 bestuurlijk verantwoordelijk. De meest wenselijke tijd-

balk voor ons is dat per 1-1-2014 de wetgeving in het parlement is afgerond, zodat gemeenten een jaar de tijd hebben om de juridische, financiële en organisatorische implementatie van de wet te regelen.

Gemeenten doen nu al veel ervaring op, vooruitlopend op de wet

Veel gemeenten sorteren al voor op de stelselherziening, bijvoorbeeld door:

- Sociale wijkteams met 'ogen en oren in de wijk' om vroegtijdig bij te kunnen springen. De teams spelen een belangrijke rol in het bieden van integrale hulp en het voorkomen van een beroep op duurdere zorg
- Indicatievrije toegang
- Verbinding leggen met de Wmo en Passend Onderwijs

Hoewel de toekomstige taken in de jeugdwet nieuw zijn voor gemeenten, is de doelgroep dat vaak niet en is met nieuwe werkwijzen al veel ervaring opgedaan.

In regionaal verband werken gemeenten aan zorgvuldige overgang

Gemeenten werken in regionaal verband aan transitiearrangementen om het overgangsrecht handen en voeten te geven. Dit doen we samen met aanbieders en andere partijen. Op deze manier krijgt een zorgvuldige overgang gestalte. Voor een goede voortgang van deze voorbereidingen is het van belang dat de wetgever de wetgeving tijdig afrondt, zodat een stabiele situatie ontstaat en gemeenten een jaar de tijd hebben om zich verder voor te bereiden.

Nieuwe gemeentelijke rol vraagt andere positie van landelijke wetgever

Deze stelselherziening vraagt een terughoudende rol van de landelijke wetgever. Het grote aantal kan-bepalingen in de nieuwe jeugdwet is gemeenten een doorn in het oog. Wij tellen 18 mogelijkheden in de wet om nadere regels te stellen die niet zijn ingevuld. Deze kan-bepalingen raken de kern van de decentralisatie. Zo is het bijvoorbeeld absoluut onaanvaardbaar om als landelijke wetgever eisen te stellen aan gemeentelijk opdrachtgeverschap (één van de 18). Wij stellen voor deze kan-bepalingen te schrappen en aan te sluiten bij het advies van de Raad van State. Dat betekent pas nadere regels opstellen, wanneer ontoelaatbare knelpunten ontstaan die niet anders dan door het stellen van nadere regels worden ondervangen.

Het is van groot belang dat de Tweede Kamer erop let dat de verantwoordelijkheid die gemeenten krijgen in het nieuwe wetsvoorstel in balans is met de mogelijkheid om die ook goed uit te voeren.

Als het kabinet vasthoudt aan de ingeboekte bezuiniging, is het logisch dat zij ook haar toezegging in het regeerakkoord waar maakt, namelijk dat de decentralisatie gepaard gaat met 'zeer veel beleidsvrijheid'.

In dit verband hebben gemeenten een paar vragen aan de Tweede Kamer. Hoe ziet u uw rol na de decentralisatie? Heeft u vertrouwen in de lokale democratie? Laat u het beleidsterrein los? Beperkt u uw bemoeienis tot hoofdlijnen?

Gemeenten, jeugdzorgwerkers en cliënten stellen samen passende hulp vast

In het wetsvoorstel is goed vertaald dat de decentralisatie van jeugdzorg onlosmakelijk verbonden moet zijn met het geven van ruimte aan gemeenten en werkers in de jeugdzorg, om samen met burgers vast te stellen wat de meest passende hulp is. Het is goed

dat het wettelijk recht op zorg vervangen wordt door een jeugdhulpplicht. Daarmee is er meer ruimte om te bepalen of, en zo ja welke voorziening nodig is. De huidige wet gaat sterk uit van indicaties en recht op zorg, maar dat blijkt geen garantie op de juiste hulp voor jeugdigen. Indicaties leiden vaak tot een sectorgebonden probleemdefinitie met bijbehorende oplossing. Ook in het nieuwe stelsel blijft diagnose plaatsvinden. Voor zwaardere vormen van zorg leidt dit tot een beschikking, die vatbaar is voor bezwaar en beroep.

'Gemeenteambtenaren worden geen psychiaters'

Gemeenten gaan de jeugdhulp zo organiseren, dat het altijd artsen of andere deskundigen zijn die aangeven welke zorg kinderen in de jeugd GGZ nodig hebben. Veel jongeren die hulp nodig hebben, komen niet allereerst bij de gemeente binnen, maar bij school, jeugdarts, huisarts of medisch specialist. En dat is goed, want dat betekent dat tal van professionals signalen oppakken en daarnaar handelen. Gemeenten willen niet treden in de professionele ruimte van scholen, artsen en specialisten. Wel willen gemeenten afspraken maken over de integrale deskundige beoordeling, het type hulp en bekostiging van hulp na doorverwijzing. We constateren dat de wetgever in de Memorie van Toelichting aangeeft dat gemeenten die ruimte hebben, maar dat de Raad van State daar anders over oordeelt. We vragen dan ook om helderheid over de status van de verwijzing van huisarts en medisch specialist.

Ga doordacht om met landelijke kwaliteitseisen voor jeugdhulp

Voor het uitvoeren van de nieuwe taken waar gemeenten bestuurlijk verantwoordelijk voor worden, zijn professionele instellingen en werkers in de jeugdzorg onmisbaar. Gemeenten plaatsen wel een aantal kanttekeningen:

- Er gelden kwaliteitseisen voor de hele jeugdhulp. Omdat de definitie van jeugdhulp in de wet heel breed is, gelden de kwaliteitseisen dus ook voor tal van uiteenlopende vormen van hulpverlening. Het is onnodig om landelijke eisen te stellen voor de hele jeugdhulp, bijvoorbeeld op het gebied van verantwoordelijke werktoedeling. Laat dit aan branches zelf over.
- Nadruk op professionaliteit kan ook doorslaan. In veel gezinnen is geen universitair opgeleid pedagog of psycholoog nodig, maar vooral iemand met voldoende handelingsbevoegdheid, ruimte en vertrouwen.

- Kwaliteitseisen hebben ook een prijs. Op geen enkele manier staat in de financiële paragraaf van het wetsvoorstel hoe gemeenten budget krijgen, dat de stijgende kosten door de extra eisen opvangt.

Regel de jeugdwet niet dicht, geen onnodige bureaucratie

Gemeenten zien een groot risico in het verder dichtregelen van de wet, doordat op tal van punten de mogelijkheid is open gehouden nadere regels te stellen. Ook de Raad van State wees hier in haar advies al terecht op. Een ander risico is dat de eisen voor certificering van taken op het gebied van jeugdbescherming en jeugdreclassering onnodig hoog worden. Hierdoor worden nieuwe toetreders en innovatie afgeremd.

Let op de haalbaarheid van bezuinigingen en meer extra eisen

Het is een forse opgave voor gemeenten om een bezuiniging van 5% in 2015, oplopend tot een bezuiniging van 15% in 2017 en later. Daar komt bij dat bij publicatie van het macrobudget duidelijk werd dat meer bezuinigd wordt op het budget voor jeugd. Dit komt doordat er taken overkomen vanuit de AWBZ waarvoor een korting van 25% geldt én door het effect van de PGB-maatregelen op het jeugdbudget. De daadwerkelijke bezuiniging is daardoor nog hoger en gaat bovendien gepaard met een aanzienlijke versobering en inkrumping van organisaties. Het is noodzakelijk dat de Tweede Kamer blijft volgen of deze bezuiniging haalbaar is. Ook pleiten wij voor terughoudendheid bij het opstellen van extra eisen.